

Aan:
de leden van de Statencommissie
Milieu, Water en Groen

(i.a.a. de overige statenleden)

Assen, 4 november 2002
Ons kenmerk 44/7.1/2002009924
Behandeld door de heer K. Liebe (0592) 365338
Onderwerp: Actualisatie Integraal gebiedsplan natuur- en landschapsdoelen in Drenthe

Geachte commissieleden,

Bij de invoering van het Programma Beheer hebben het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) afgesproken op korte termijn begrenzingsplannen om te zetten in gebiedsplannen. De provincie Drenthe is erin geslaagd zich aan deze afspraak te houden. Bij de opstelling van het Integraal gebiedsplan natuur- en landschapsdoelen in Drenthe was het vanwege de tijdsdruk niet mogelijk aandacht te besteden aan actualisatie van begrenzings- en natuurdoelen. Wij achten een actualisatie van het integraal gebiedsplan nodig en hebben hiertoe opdracht gegeven. In bijgaande Notitie actualisatie Integraal gebiedsplan natuur- en landschapsdoelen in Drenthe zijn de bij de actualisatie te betrekken onderwerpen globaal in beeld gebracht. De voornaamste argumenten om tot actualisatie over te gaan, zijn de volgende.

- In de Nota globale aanwijzing van relatienotagebieden en natuurontwikkelingsprojecten is destijds het quotum voor de tweede fase globaal aan gebieden toegeedeeld. Deze quota zijn nu grotendeels omgezet in concrete begrenzing. Voor een goede verdeling van het restant en eventueel vrijkomend quotum is inzicht in knelpunten en wensen noodzakelijk.
- Het integraal gebiedsplan is opgesteld op basis van de in het Programma Beheer opgenomen subsidieregelingen, te weten Subsidieregeling natuurbeheer en Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer. Met de toepassing van de regelingen was op dat moment nog geen ervaring opgedaan. Aanpassing van het plan op basis van uitvoeringservaring is gewenst. Verder vindt nu een eerste evaluatie plaats van het Programma Beheer. Ook de resultaten hiervan kunnen invloed hebben op de inhoud van het integraal gebiedsplan.

- Door evaluatie van verwerving en beheer in de begrensde gebieden kan na gewenste aanpassing meer quota met succes worden ingezet.

Voor de uitvoering van de actualisatie zal er intensief overleg worden gevoerd met de Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie, de terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties, de landinrichtingscommissies, de waterschappen, de commissies voor gebiedsgericht beleid, alsmede met de mede-uitvoerder, de Dienst Landelijk Gebied. De planning van de uitvoering is erop gericht eind 2003 een geactualiseerd gebiedsplan vastgesteld te hebben.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, griffier

, voorzitter

Bijlage(n):
ck/coll.

Notitie actualisatie Integraal gebiedsplan natuur- en landschapsdoelen in Drenthe

Inleiding

Eén van de afspraken rond het Programma Beheer was dat de provincies de vigerende begrenzingsplannen voor juli 2002 hebben omgezet in natuurgebiedsplannen. Om aan deze afspraak te kunnen voldoen hebben gedeputeerde staten (GS) ervoor gekozen om bij de omzetting de begrenzings- en natuurdoelstellingen van de begrenzingsplannen nagenoeg ongewijzigd te laten. Het Integraal gebiedsplan natuur- en landschapsdoelen in Drenthe is op 29 januari 2002 door GS vastgesteld met als ingangsdatum 1 februari 2002. Actualisering is nodig om het plan aan te passen aan de huidige inzichten waarbij nieuw beleid en opgedane ervaringen een rol spelen. Verder is het nodig om inzicht te hebben in de omvang van de knelpunten voordat wordt overgegaan tot globale verdeling van het restantquotum. Door actualisatie van het Integraal gebiedsplan ontstaat een kader waarmee de komende jaren gewerkt kan worden.

Inhoud van de actualisatie

Bij de actualisatie zal voor een breed scala aan onderwerpen onderzocht moeten worden in hoeverre het beleid en de gangbare werkwijze aangepast moeten worden. Voor de inzichtelijkheid zijn in de volgende hoofdstukken de grote lijnen zichtbaar gemaakt. De hoofdstukken zijn Evaluatie Programma Beheer, Het huidige plan, Het Drentse quotum, Inventarisatie knelpunten en mogelijkheden, Nieuw beleid, Uitvoering en Planning van de uitvoering.

Evaluatie Programma Beheer (LNV)

Bij de invoering van het Programma Beheer is afgesproken dat op korte termijn een evaluatie van programma- en subsidieregelingen zal plaatsvinden. Met deze evaluatie is nu begonnen. De provincies hebben een aantal knelpunten aangeleverd. Voor de verdere afwerking van deze knelpunten is in de IPO-werkgroep Programma Beheer de volgende procedureafspraken gemaakt:

- knelpunten rangschikken per onderwerp
- voor technische knelpunten zo mogelijk oplossing zoeken
- knelpunten van meer fundamentele aard op bestuurlijk niveau aankaarten

Verder zal afgestemd moeten worden met knelpunten die door anderen (technische werkgroep, beheerders) worden gesignaleerd. Overeenkomstige acties van de verschillende partijen moeten zoveel mogelijk parallel lopen. Indien de evaluatie nieuwe mogelijkheden biedt voor het gebiedsplan zullen deze bij de actualisatie worden betrokken.

Het huidige plan

De in het Integraal gebiedsplan (en haar voorgangers) aangegeven doelstellingen kunnen worden gerealiseerd door het al dan niet na verwerving gesubsidieerd beheer. Voor een goede evaluatie is inzicht nodig in zowel beheer als verwerving. Daardoor komen zowel de succesvolle als de minder succesvolle gebieden in beeld. Vooral bij de minder succesvolle gebieden zal opnieuw een afweging gemaakt worden ten aanzien van begrenzing, status en doelen. De Dienst Landelijk Gebied (DLG) en LASER kunnen inzicht bieden in beheer (inclusief particulier natuurbeheer). De gegevens betreffende verwerving worden door de provincie bijgehouden.

In het Integraal gebiedsplan is verder voor een aantal onderwerpen aangegeven op welke wijze invulling aan het beleid zal worden gegeven.

Per onderwerp zal bekeken worden of het nog van belang is en in hoeverre het noodzakelijk is de huidige invulling aan te passen. Onderwerpen die in dit verband aan de orde komen zijn: Landgoederen, Overgangsbeheer, Ecologische verbindingszones, Probleemgebieden, Ruilgebieden, Nationaal landschapspatroon en Afstemming met de provinciale Subsidieregeling onderhoud landschapselementen.

Subsidieaanvragen worden getoetst aan het Integraal gebiedsplan. Dit geldt zowel voor beheer als voor inrichting. Zowel LASER als DLG heeft nu ervaring met het toetsen aan het Integraal gebiedsplan opgedaan. Aan hen zal de vraag voorgelegd worden of ze vanuit die ervaring verbeteringsvoorstellen kunnen doen. Verder is na het vaststellen van het Integraal gebiedsplan een groot aantal verzoeken ontvangen om de begrenzing, status en indeling in landschapseenheid te wijzigen. Deze verzoeken worden tijdens de actualisatie inhoudelijk beoordeeld.

Voor het verkrijgen van inrichtingssubsidie is het opstellen van een inrichtingsplan een voorwaarde. Bij het opstellen van de plannen is een tweetal problemen naar voren gekomen.

a. Bestaande natuur

Op de kaart in het gebiedsplan zijn de bestaande bos- en natuurgebieden niet ingekleurd. Hierdoor is er geen compleet beeld van alle voor het plan van belang zijnde gebieden. Het op de geactualiseerde kaart van het gebiedsplan opnemen van bestaande bos- en natuurgebieden zal tot verbetering leiden. In het verleden zijn gronden aangekocht op landgoedtitel. Deze gronden zijn niet begrensd. Bij subsidieaanvragen in het kader van Programma Beheer voor inrichting van deze terreinen levert problemen op. Het bieden van mogelijkheden voor gesubsidieerde inrichting is gewenst.

b. Parkachtige inrichting

In de Gebiedsvisies Natuur, Bos en Landschap hebben bepaalde gebieden de aanduiding Parklandschap gekregen. In het Integraal gebiedsplan is gekozen voor een indeling in landschapseenheden met daaraan gekoppeld die beheerspakketten die tot realisering van de doelen leiden. Om tot een parklandschap te komen is het bij de inrichting gewenst om ook andere pakketten te kunnen toepassen. Bijvoorbeeld in een gebied met de aanduiding Veldontginning heide is vanwege de aanduiding Parklandschap in bepaalde delen een droog schrale graslandsituatie gewenst. Volledige openstelling van de pakketten kan vanwege de vergoeding tot ongewenste situaties leiden. Een mogelijke oplossing is, droog schraal toevoegen als pakket eventueel inperken door oppervlaktepercentage per gebied aan te geven.

Het Drentse quotum

In de nota Globale aanwijzing relatienotagebieden en natuurontwikkelingsprojecten in Drenthe is het quotum aan hectares beheersgebied, reservaatgebied en natuurontwikkelingsproject globaal verdeeld over de gebieden. Door de voortschrijdende concrete begrenzing is een groot deel van het beschikbare quotum vastgelegd. Een ander deel van het quotum is globaal vastgelegd in stergebieden. De actualisatie moet duidelijk maken welke quota aan beheersgebied en natuurgebied nog beschikbaar zijn. Deze quota worden ingezet voor het oplossen van knelpunten en zo nodig voor ondersteuning van nieuw beleid. Aandachtspunt bij de verdeling van het quotum natuurgebied is de verdeling over de terreinbeherende organisaties. Een brede inventarisatie zal de knelpunten in beeld moeten brengen. Te verwachten is dat de oppervlakteknelpunten het beschikbare quotum zullen overtreffen. De verdeling van de quota zal dan aan de hand van vooraf opgestelde criteria plaatsvinden. Ter verduidelijking is hierna per onderwerp een korte toelichting gegeven.

Criteria voor beoordeling knelpunten

De motieven voor de aanwijzing van gebieden bij de globale aanwijzing tweede fase zijn destijds als volgt beschreven.

De motieven voor de aanwijzing van gronden als relatienota- of natuurontwikkelingsgebied kunnen in vier groepen worden ingedeeld:

- a. actuele en potentiële natuur- en landschapswaarden;
- b. negatieve beïnvloeding van de omgeving door voortzetting van bestaand gebruik;
- c. beheerbaarheid;
- d. ligging en situering in groter verband;

Nagegaan moet worden in hoeverre deze criteria moeten worden aangevuld om ze ook nu te kunnen gebruiken.

Stergebieden

Stergebieden zijn onderdeel van landinrichtingsplannen. Indien de verwerving en de toedeling het toelaten zullen stergebieden worden toegedeeld aan natuurbeschermingsorganisaties. Na de toedeling worden de toegedeelde gebieden begrensd als wijziging van eenvoudige aard.

Met een aantal landinrichtingscommissies zijn afspraken gemaakt over stergebieden. Nagegaan moet worden in hoeverre deze afspraken reeds mogelijkheden bieden om tot concrete begrenzing over te gaan.

Gebiedsvisies Natuur, Bos en Landschap (NBL)

De voorstellen tot aanwijzing van gebieden zijn gebaseerd op de visies NBL die door onze provincie in samenwerking met het Rijk en natuurbeschermingsorganisaties zijn opgesteld. In de NBL-visies zijn wensen voor de korte termijn (10 jaar) en voor de langere termijn opgenomen. De wensen voor de korte termijn zijn in oppervlakte gelijk aan de globale verdeling van de tweede fase. Bij de uitwerking van de voorstellen in concrete begrenzing zijn mede gelet op maatschappelijk belang niet alle voorstellen gerealiseerd.

In het kader van de actualisatie wordt nagegaan welke voorstellen niet of onvoldoende zijn gerealiseerd. Is realisatie nog steeds gewenst en zijn de maatschappelijk omstandigheden die zich destijds verzetten tegen realisatie zodanig gewijzigd, dat nieuwe voorstellen gedaan kunnen worden.

Criteria voor subsidie aankoop natuurgebied (conform toezegging statencommissie)

Bij de discussie over de nu ingetrokken afrondingenkaart is aan de statencommissie een toezegging gedaan om de problematiek bij de actualisatie in beeld te brengen.

In het Besluit subsidieregeling criteria en Subsidievoorwaarden natuurgebiedaankopen c.a. aan de aankoop van bufferzones en afrondingsaankopen zijn de volgende voorwaarden gesteld.

Als bufferzone of afrondingsaankopen kunnen gronden in aanmerking komen die in verhouding tot het te beschermen gebied, waarvan ze deel gaan uitmaken, van geringe omvang zijn en bovendien aan een van de volgende criteria voldoen:

- de gronden dienen van grote betekenis te zijn voor het instandhouden van naastgelegen of omliggende, als waardevol erkende, natuurgebied (of eventueel relatienotareservaat), bijvoorbeeld om reden van hydrologische samenhang of voedselhuishouding;
- de gronden zijn noodzakelijk voor een goede beheerbaarheid van het naastgelegen of omliggende natuurgebied, bijvoorbeeld een corridor tussen twee heidevelden die een integraal begrazingsbeheer met behulp van schapen belemmert.

De noodzaak van aankoop dient in een beheerstechnische toelichting duidelijk te worden aangetoond. Ten aanzien van enclaves en afrondingen wordt het bestaande beleid aangehouden. Dit houdt in dat afrondingen en enclaves kleiner dan 4 ha kunnen worden aangekocht. Terreinen groter dan 4 ha dienen op een andere wijze te worden veiliggesteld. Op de nu ingetrokken afrondingenkaart waren een

aantal terreinen groter dan 4 ha opgenomen. In het kader van de actualisatie wordt nagegaan welke van deze terreinen voor begrenzing worden voorgesteld.

Inventarisatie knelpunten en mogelijkheden

Deze inventarisatie heeft voornamelijk betrekking op landinrichtings- en gebiedsgerichte projecten aangevuld met knelpunten bij inrichting en beheer van natuurterreinen. Ten slotte wordt verruiming van de mogelijkheden van "ruime jas"-toepassing onderzocht.

Landinrichtings- en gebiedsgerichte projecten

Bij het in deze kaders opstellen en uitvoeren van plannen kan begrenzing soms een bijdrage leveren om bepaalde knelpunten op te lossen of kansen te benutten. In het kader van de actualisatie worden knelpunten en wensen geïnventariseerd.

Terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties

Bij de inspraak op het Integraal gebiedsplan hebben terreinbeheerders te kennen gegeven aanvullende wensen te hebben op het gebied van begrenzing. Het betreft nieuwe gebieden, bestaande natuur en verworven begrensde cultuurgronden, waar in bepaalde gevallen beheer en inrichting beter tot zijn recht komen indien de begrenzing wordt aangepast.

Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (NLTO)

Het nieuwe kabinetsbeleid wil meer agrarisch natuurbeheer. In Drenthe is nog een stevig quotum beheersgebied beschikbaar. De laatste jaren wordt het quotum beheersgebied vooral benut voor het aanwijzen van "ruime jas"-gebieden. De voornaamste doelstelling daarbij zijn akkerkruiden en weidevogels. Het onderzoek van de Drentse essen heeft de mogelijkheden in beeld gebracht. Deze mogelijkheden zijn nog onvolledig benut. Voor weidevogels geldt dat in mindere mate. In overleg met de NLTO zal getracht worden tot een betere benutting te komen.

Nieuw beleid

Na de vaststelling van het Integraal gebiedsplan is de ontwikkeling van nieuw beleid verder gegaan. Recentelijk zijn er de beleidsvoornemens van het kabinet Balkenende bij gekomen. Deze gaan uit van een korting op de grondverwerving en meer nadruk op particulier (agrarisch) natuurbeheer. Ook wordt een vermindering van het aantal toe te passen pakketten bij het Programma Beheer aangekondigd. Voor de actualisatie kunnen verder (niet limitatief) de volgende beleidsontwikkelingen van belang zijn: natuur, bos en landschap, Structuurschema groene ruimte (SGR), ruimtelijke ordening zoals bijvoorbeeld: het POP en de gemeentelijke bestemmingsplannen, waterbeheer 21e eeuw c.q. gewenst grond- en oppervlaktewaterregiem.

Natuur, bos en landschap

Welke ontwikkelingen zijn er. Zijn daarvoor eigenstandige instrumenten. Zo niet, kan het beleid ondersteund worden met de instrumenten van het Integraal gebiedsplan.

Structuurschema groene ruimte

Het kabinet heeft te kennen gegeven een andere uitwerking te willen geven aan de Vijfde nota ruimtelijke ordening. Welke gevolgen dat heeft voor het SGR is nu niet te voorzien. Onder andere de robuuste verbindingen vallen onder het SGR. In Drenthe zijn de volgende robuuste verbindingen in beeld:

- verbinding in het Hunzegebied: verbinding natte as, past in natuurgebiedsplan Hunzedal;
- verbinding Steenwijker Aa en Vledder Aa (natte as), is voorgelegd aan de deelgebiedscommissie;
- verbinding Zuidwolde–Dwingelderveld, er vindt een tracéstudie plaats. Moet ingepast worden in de inrichtingsprojecten in Zuidwolde.

POP en gemeentelijke bestemmingsplannen

Komen uit het POP en gemeentelijke bestemmingsplannen knelpunten naar voren die moeten leiden tot een nieuwe afweging van begrenzing of kunnen functies ondersteund worden.

Waterbeheer 21e eeuw, gewenst grond- en oppervlaktewaterregiem, Europese kaderrichtlijn

Komen bij de opstelling van de plannen hiervoor knelpunten in beeld die met het instrumentarium van het Integraal gebiedsplan kunnen worden opgelost.

Habitatrichtlijn

Er is sprake van het kunnen sluiten van beheersovereenkomsten buiten begrensde gebieden op plaatsen waar bovengenoemde richtlijn van toepassing is.

Vraag: is dit mogelijk en zo ja, welke gevolgen heeft dat voor de begrenzing in het kader van het Integraal gebiedsplan.

Effecten compensatie

Bij bepaalde plannen is het compenseren van bepaalde ingrepen voorwaarde. In één geval heeft compensatie plaatsgevonden door aankoop van beheersgebied. Doelstelling blijft gehandhaafd. Hoe gaan we hier mee om.

Uitvoering

Om tot een goede actualisatie te komen, zal intensief overleg met de NLTO, terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties, landinrichtingcommissies, waterschappen, commissies voor gebiedsgericht beleid en dergelijke gevoerd worden. Ook de inbreng van de DLG als mede-uitvoerder van de subsidieregelingen is zeer belangrijk

Planning van de uitvoering.

Oktober: opdracht van GS om tot actualisatie over te gaan, en informatie per brief van de statencommissie.

Oktober tot januari: overleg met de partners in het veld.

Januari en februari: opstellen notitie en aanpassen huidige plan.

Februari: notitie en ontwerpplan in CLG.

Half maart tot half april: terinzage legging.

Juni: conceptinspraakrapport in CLG.

Augustus: vaststelling geactualiseerd plan.